

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre. . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELNIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. lde küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. lde küldendők
az előfizetési díjak és hirde-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** * Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.**

Vidéki városaink csatornázása és vizzel való ellátása.

I.

Néhány nappal ezelőtt az összes lapok azt a hirt közölték, hogy a kormányzati körökben már régebben szemtet szurt az a visszás helyzet, hogy a vidéki városokat és községeket a városrendezés körül rendszerint külsőséges szempontok vezeték, amennyiben első sorban villamos világitást, díszes városházat és aszfaltburkolatot csinálnak és ami legelsősorú hygienikus közszükséglet volna, a csatornázás és az egészséges ivóvízzel való ellátás, az legutóljára marad, vagy pedig egyáltalán nem készül. Ezen a visszás helyzeten — mondja a hirdás — a földmivelésügyi minisztérium akként vél segíteni, hogy az országos vízepítészeti igazgatóság alá tartozó mérnöki hivatalok a jövőben csak az államsegélyt kapott és a 10,000 lakoson aluli községek számára készítenek majd ingyen — illetve a készíadások megtérítése ellenében — vízvezetési és csatornázási terveket, míg a többieket teljesen a magánvállalkozáshoz utalják, fentartván ezekre is a kormány felülvizsgálati és ellenőrzési jogát.

A földmivelésügyi minisztériumnak ezen rendelkezése kétségtelenül nagyot fog lendíteni a szóbanforgó közegészségügyi közművek fejlesztésén, mivel a könnyen mozgó és a helyi viszonyokhoz megfelelően alkalmazkodó magánvállalkozás — ha üzleti eredményre is van kilátása — nem kiméli a fáradságos és költséges előmunkálatokat és — ott, ahol a magánvállalkozás közreműködésére egyáltalán szükség van — mindenesetre nagyobb sikerrel buzdítja a vidéki városok közönségét ezen közegészségügyi közművek létesítésére, mint a vizkutatásra és tervezésre kirendelt állami mérnök, kinek működésével a hangulatkeltés — bárha közérdekű ügyről van is szó — egyáltalán nem egyeztethető össze és aki idő, alkalom és megfelelő eszközök híján nem is érintkezhetik a létesítésre döntő befolyást gyakorló közönséggel.

Hogy a magánvállalkozás minő befolyást gyakorolhat a közönség elhatározására, annak illusztrálására megemlítem, hogy a rózsahégyi képviselőtestületi közgyűlés 1901-ben az állam által díjtalanul készített tervek alapján előterjesztett vízvezeték létesítését 43 szavazattal vetette el kettő ellenében; míg a magánvállalkozásnak a létesítés érdekében kifejtett három évi működése után 1904-ben ugyanaz a képviselőtestület három szavazat ellenében 47 szavazattal határozta el a létesítést.

De megfordultam több vidéki városban is, hol a földmivelésügyi minisztérium által díjtalanul készített csatornázási és vízvezetési tervek már évek óta hevernek a város irattárában anélkül, hogy azok létesítésére bárki is gon-

dolna. Kérdésemre a polgármestertől azt a felvilágosítást nyertem, hogy a tervek elkészíttetésére — mivel az nem került pénzbe — még csak kapható volt a közgyűlés, de a kivitel megszavazását már nem tudja biztosítani, mert a képviselő testület többségében hiányzik az érzék és az értelmiség ezen intézmények kellő elbirálásához, amin csak úgy vélne segíthetni, ha valamely agilis vállalkozó venné a kezébe az ügyet, ki bizonyára nagyobb eredménnyel agitálhatna a közönség megnyerése mellett, mint maga az előljáróság.

De nemcsak a vidéki városok és község előljáróinak, hanem belügyminiszter korában Széll Kálmánnak is az volt a véleménye, hogy ezen közegészségügyi közművek csakis úgy létesülnek intenzívebben, ha azokat a magánvállalkozó veszi a kezébe, mert a vidéki városoknak és községeknek kevésbé intelligens és a közegészségügy fejlesztése iránt kellő érzékkel nem bíró közönségét a magánvállalkozó könnyebben kapacitálhatja az elhatározásra, mint a hatóság. Ezen álláspontot fejtette ki Széll Kálmán 1902-ben, mikor a budapesti gyárosok, vállalkozók, iparosok és mérnökök szövetsége azon kérelemmel fordult hozzá, mint akkori miniszterelnökhöz és belügyminiszterhez, hogy törvényhozás útján hasson oda, hogy legalább a 10,000 léleknél többet számláló vidéki városok és községek vízvezetékkel és csatornázással láttassanak el. Széll Kálmán kijelentette, hogy miután ezen közművek létesítése a városok és községek autonom jogkörébe tartozik: törvényhozás útján nem kényszerítheti őket mindaddig, míg a közigazgatást az egész vonalon nem reformálja. Miután azonban a közegészségügy javítását égetően szükségesnek tartja, felhívja a vállalkozókat, hogy — az üzletre való kilátás reményében — kezdeményezzék és propagálják a vidéki városokban ezen közhasznú intézményeket és iparkodjanak a közönséget terveikhez megnyerni. Ezen törekvéseiket pedig a polgármesterekhez és az alispánokhoz intézendő utasításokkal és minden egyéb rendelkezésére álló eszközzel a legmesszebbmenőleg támogatja.

Széll Kálmán belügyminiszternek a vállalkozókhöz intézett buzdító felhívása azonban csak pusztában elhangzott szó maradt, mert a magánvállalkozó még kulturális és közegészségügyi szolgálatra is csak akkor hajlandó, ha munkájának és befektetésének a gyümölcse is számíthat.

A vízvezetési és csatornázási ügyek hatósági intézésében ugyanis a legutóbbi időkig az volt a gyakorlat, hogy ha valamely város vízvezetékét vagy csatornát óhajtott létesíteni és ha ez iránt valamely vállalkozóval már szerződést is kötött, a szerződés törvényhatósági jóváhagyás előtt véleményezés végett fölterjesztetett a földmivelésügyi minisztérium közegészségügyi mérnöki osztályba, hol Széll Kálmán belügyminiszternek fentidézett nyilatkozatával

ellentétben — minden kétségen felül álló és leghelyesebb — azon theoretikus nézet uralkodott, hogy a városok vízvezetékeiket és csatornázásaikat 50 évre fölveendő kölcsönből, versenytárgyalás hirdetésével, maguk építsék és maguk tartásuk üzemben; a törlesztés kamatokat és üzemköltségeket pedig közkötelező fizetést tartalmazó szabályrendeletek megalkotásával biztosítsák. A közegészségügyi mérnöki hivatalnak az alapításra vonatkozó ezen elvi álláspontja bárha föltétlenül legelőnyösebb is a városra, mert a város olcsóbb hitelhez jut, mint bármely magánvállalat és így olcsóbban is épít, azonkívül pedig, ha az üzemnél még nyeresége is van, úgy ezt is a város közönsége élvezi, mégis — amint azt később ki fogom fejteni — a legtöbb esetben ennek a keresztülvitele ütközik a városok közönségénél a legnagyobb nehézségekbe, de sőt a vélelmező hivatalnak épen ezen megoldáshoz való merev ragaszkodása akasztja meg sok esetben a létesítést.

A hatósági szakértő hivatalnak ezen ideális álláspont-hoz való merev ragaszkodása tette lehetetlenné a magánvállalkozás közreműködését, mert ha valamely vállalkozó, aki nem ismerte eléggé az osztály álláspontját, kezdeményezett ilyen vállalatot és ha évekig tartó fáradságos és költséges küzdelem árán a városban kialakult felfogással megegyező alapon sikerült neki a létesítés iránti szerződést a várossal megkötni: a felettes törvényhatóság a közegészségügyi osztály fenti véleményére támaszkodva, nem hagyta jóvá a szerződést, mi által a vállalkozó munkája és költsége teljesen elveszett s természetesen a vízvezeték se épült ki. Ez adja meg a magyarázatát annak, hogy Széll Kálmán belügyminiszter buzdítására miért nem álltak a vállalkozók kötélnék.

Unos-untalan szemrehányással illetik a városokat és községeket, hogy a közegészségügyi berendezések iránt közömbösek, míg a külsőséges intézményeket, mint az aszfaltburkolás, villamos-világítás stb. gyors egymásutánban létesítik. Ezen szemrehányás a legtöbb esetben igazságtalan, mert az aszfaltburkolások és a villamos telepek nem azért létesülnek gyorsabban, mintha ezeket a városok inkább favorizálnák, hanem azért, mivel ezek létesítésénél nem ütköznek olyan nehézségekbe, mint a vízvezetéknel és csatornázásnál. A villamos világítást ugyanis rendszeren nem maguk a városok kezdeményezik, hanem az elektromos magánvállalatok, melyek a közönséggel közvetlenül érintkezve, megegyezésre jutnak a várossal. A kereskedelmi miniszter villamos-osztálya pedig — hová ezen szerződések vélelmezés végett fölterjesztetnek — bárha tudja is, hogy a villamos-világítás a városra nézve akként volna legcélszerűbben megoldandó, ha azt a város kölcsönfelvétellel maga létesítené és maga tartaná üzemben, mégis ezen álláspont-hoz való merev ragaszkodással nem állja utját a létesítésnek. Tehát nem a városok fényűzési hajlandóságának, hanem a kereskedelmi minisztérium villamos-osztálya helyes ítélőképességének köszönhető, hogy városaink csatornázás és vízvezeték hiányában még sötétségben is nem leledzenek.

De mennyire lennének a helyiérdekű vasuti hálózatunkkal, ha a kereskedelmi minisztérium a magánvállalkozás kizárásával arra az álláspontra helyezkedett volna, hogy a vicinálisok csak úgy létesülhetnek, ha azokat a helyi érdekeltség maga építi és maga tartja üzemben; pedig épen a vicinálisoknál lehetett volna ezen az uton igen sokat megtakarítani.

A földmívelésügyi minisztérium vízépítészeti igazgatóság, mint a csatornázási és vízvezetési ügyek szakértő

szerve, tehát igen helyes nyomon jár, mikor a tizenötévi meddőségen okulva, teret enged a magánvállalkozásnak a vidéki városok és község csatornázása és vízzel való ellátása körül. Sikeres eredménye azonban ezen rendszer-változásnak csak akkor lesz, ha a magánvállalatok és a városok közt létrejött megállapodások elbírálásánál nemcsak a doktriner elveket alkalmazzák, hanem ha a közönség hangulatát és a szerződésben kifejezésre jutott akaratát is kellően méltányolják.

Ki kell terjeszkedni az ujitásnak arra is, hogy a városok és magánvállalatok közt létrejött szerződések az országos vízépítészeti igazgatóságának pusztán a műszaki szempontokból adott véleményével együtt áttétessenek a belügyminisztériumba is, hogy a közegészségügyi, jogügyi és pénzügyi szempontokból a belügyminisztériumnak erre egyedül hivatott közegészségügyi és jogi osztályai által bíráltassanak el és hogy ekként a belügyminisztérium egyáltalán tudomást szerezhessen arról, hogy mely városokban és községekben létesülnek ilyen művek, mivel eddig a rendezett tanácsú városok és községek ezen dolgairól csakis fölebbezések esetén értesült.

Téves a tervbe vett ujitásnak az a rendelkezése, hogy csak a 10,000 léleknél többet számláló községek vízvezetése és csatornázása utaltatik a magánvállalathoz, míg a kisebb városok és községek vízvezetési és csatornázási terveit a jövőben is az országos vízépítési osztályai fogják díjtalanul készíteni. Hiszen ugyanazon ténykörülmények, melyek megokolják azt, hogy a tervek magánmérnökök által készíttessenek, fennállanak a 10,000 lakosnál kisebb városokra és községekre is, mivel ha ezen kisebb városok és községek terveit hivatalból fogják elkészíteni, úgy újra beáll az eddig panaszolt és sérelmes helyzet, hogy a hivatal a saját terveit bírálja felül és hogy önönmagát ellenőrzi, miért is a terveknek hivatalból leendő elkészítése az egész vonalon mellőzendő. Ha pedig a kisebb községeknél a hivatalból való tervekészítés a segélynyújtást célozza, úgy ezen segélyezés érvényesíthető az által is, hogy a belügyminisztérium, melynek különben is van már e címen kiadható 50,000 koronás évi budgetje, a tervezési költségekkel vagy ennek egy részével támogatja a kisebb vidéki városokat, de természetesen csak az esetben, ha a város vagy község már nyilatkozott az iránt, hogy valóban létesíti is a művet, nehogy megint az a gyakorlat fejlődjék ki, hogy miután a tervekészítést más fizeti, tehát terveztetnek derűborura anélkül, hogy a létesítés iránt komoly szándékot táplálnának.

Varga József,
magánmérnök.

Jelentés

Debrecen sz. kir. város világítási vállalatának 1906. évi VI. üzletéről.

Debrecen sz. kir. város világítási vállalata most terjesztette elő 1906. évről szóló jelentését, mely így hangzik:

Tisztelettel betérjesztjük Debrecen sz. kir. város világítási vállalatának az 1906. évi VI-ik üzletéről szóló mérlegét a hozzá tartozó kimutatásokkal és leltárakkal. A lefolyt év igen kedvező üzleti eredményt mutat fel; a tiszta jövedelem 158,369 kor. 23 fill. volt az előző évi 109,152 kor. 95 fillérral szemben, ahol megjegyezzük, hogy úgy a gyár és berendezés jókarban tartásánál, mint a leltárak felbecslésénél és leírásánál a legszigorubb és legszolidabb módon jártunk el, mint az előző években is tapasztalható volt.

Könyveink tanúsága szerint a világítási vállalat vagyona az őrizetére bizott Balogh Mihály-féle alapítványon és az óvadékokon kívül 1906 december 31-én 700,746 korona 02 fillér volt, tartozása pedig 172,808 korona 22 fillér. A vagyomból az ingatlan, gyár, csőhálózat és tartozékai 484,910 korona 36 fillért képviselnek, a készpénz és takarékbetétek összege 68,150 korona 81 fillér, a különböző leltárak és követelések összege pedig 147,684 kor. 85 fillér. Az utóbbiak között foglalt 40,000 koronát az év folyamán a házipénztár javára már előre befizettük, amely összeg a tiszta jövedelem felosztásából fogja megilletni a házipénztárt a közgyűlés határozata értelmében.

A tartozásként kitüntetett összeg két részre oszlik. Mindkettővel a városnak tartozunk és pedig 50,000 K-val a 300,000 koronás takarékpénztári függő-kölcsön maradványáért, 122,808 korona 22 fillérrel pedig a világítási alapítványért. Egyéb tartozásunk nincs.

A világítási vállalat műszaki és kereskedelmi tevékenységét a csatolt kimutatások és táblázatok részletesen feltüntetik.

E helyen csak azt kell még felemlitenünk, hogy a termelt gáz egész éven át kifogástalan minőségű volt, az állandó ellenőrző vizsgálatok szerint fényereje a szabályzat által megkövetelt 14 gyertyafénnyel szemben 16·57 gyertyafényű volt, 15 $\frac{m}{m}$ legkisebb nyomással szemben 40·4 $\frac{m}{m}$ nyomást mutatott, a maximális 3%-os szén-sav tartalmat pedig nem érte el, csak 2·19%-ot. Átlagos fajsúlya 0·422; kénes tisztátalanság egyszer sem észleltetett.

A világítási bizottságot egész éven át erősen foglalkoztatták a villamos-telep előmunkálatai és most már joggal remélhetjük, hogy az 1907-ik év a régi óhaj megvalósulásának éve lesz és világítási vállalatunk a légszesz mellett villamosság útján is szolgálhatni fogja Debrecen várost és közönségét.

Nagy figyelmet fordított azonban a bizottság egy másik igen fontos ügyre, munkásaink ügyére is. A világítási bizottság azon határozott véleményen van, hogy tisztességes munkabér és bánásmód mellett semmi sem képes oly szorosan fűzni a munkást a munkaadó vállalathoz, mint ha tudja, hogy hűséges szolgálata jutalmául aggkorára, vagy keresetképtelenségére biztos ellátásban lesz része és nem fog hosszú munkálkodása végén koldusbotra szorulni.

Ezért a világítási bizottság úgy a munkásoknak, mint a városnak érdekeit tekintve, javaslatot dolgozott ki, mely szerint a világítási vállalat nyugdíj jogosultsággal nem bíró alkalmazottai részére nyugbér intézmény létesíttessék, amint az már sok nagy vállalatnál — ezek között a m. kir. államvasutaknál is — fennáll. Javaslatunkban tekintettel voltunk arra, hogy a munka feletti ellenőrzés meg ne hiúsíttassék és hogy az intézmény visszaélésekre alapul ne szolgálhasson.

A 158,369 korona 23 fillér üzleti eredmény felosztására vonatkozólag tisztelettel javasoljuk, hogy az üzlet-szabályzat szerinti jutalékok kifizetésére fordíttassék 15,836 K 92 fillér,

a házipénztárnak adassék át 40,000 " — " a tartalékra irassék 5,000 " — " az értékcsökkenési tartalékhoz csatol. 97,532 " 31 "

Összesen: 158,369 K 23 fillér.

Tisztelettel kérjük a tekintetes városi Tanácsot, méltóztassék számadásainkat megvizsgálni és azokat, valamint

jelentésünket a törvényhatósági bizottság közgyűlése elé terjeszteni és nekünk a felmentvényt megadni.

Debrecen, 1906. évi december 31.

Körner Adolf,
tanácsnok, elnök.

Debreczeni Jenő,
gépészmérnök, igazgató.

Veszteség- és nyereség-számla.

Tartozik.

Gyárfentartás	számla...	24,317 kor. 74 fill.
Költség	" ...	10,186 " 76 "
Uticalámpafentartás	" ...	12,942 " 49 "
Tisztviselő fizetések	" ...	14,960 " — "
Fuvartartás	" ...	4,230 " 29 "
Kamat	" ...	4,908 " 18 "
Légszeszjutalék	" ...	3,788 " 56 "
Behajthatatlan követelések	" ...	561 " 50 "
1906 évi nyereség	" ...	158,369 " 23 "
		<hr/>
		234,264 kor. 75 fill.

Követel.

Légszesz számla	233,891 kor. 39 fill.
Áru	"	373 " 36 "
		<hr/>
		234,264 kor. 75 fill.

Debrecen, 1906 december hó 31-én.

Debreczeni Jenő,
igazgató.

Körner Adolf,
elnök.

Frohner Géza,
könyvvezető.

Szabó Mihály,
pénztárnok.

Bechert Manó, Garda Dezső, K. Kiss József,
Oláh Károly, Szabó Kálmán, Dr. Szántó Sámuel.

A légszesz előállítási költségének kiszámítása az 1906-ik évre.

Termelés 1.787.470 m³

Kiadások:

Fuvartartás	4,230·29 K	1·50 %
Gyárfentartás	24,317·74 "	8·30 "
Uticalámpák fentartása	12,942·49 "	4·40 "
Tisztviselők fizetése	14·960·— "	5·— "
Üzleti költségek	10,186·76 "	3·45 "
Kamatok	4,908·18 "	1·65 "
Engedm. nagyfogyasztóknak	3,788·56 "	1·30 "
Behajthatatlan követelések ...	561·50 "	0·20 "
Munkabérek a légszeszgyárt.	13,034·77 "	4·50 "
Köszén	174,112·42 "	58·60 "
Pirszén a kemencék fűtéséhez	32,589 — "	11·10 "
	<hr/>	
Összesen	295,631·71 K	100·— %

1 m³-re = 16·607 fillér.

Bevételek:

Pirszénből	93,749·22 K	31·60 %
Kátrányból	15,443·89 "	5·25 "
	<hr/>	
Összesen	109,193·11 K	36·85 %

1 m³-re = 6·103 fillér.

1 köbméter légszesz előállítási költsége 10·504 fillér.

1905-ben	11·203
1904-ben	11·181
1903-ban	11·088
1902-ben	12·813
1901-ben	13·349

Statistikai adatok az 1900 (utolsó társulati év) 1901., 2., 3., 4., 5. és 6-ik évekről.

	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906
Összes gázfogyasztás m ³	841,005	894,255	1,003,790	1,203,330	1,411,590	1,590,300	1,787,470
Emelkedés az előző évhez m ³	—	52,250	110,535	199,540	208,260	178,710	107,120
Emelkedés az előző évhez %	—	6 ^{·33}	12 ^{·3}	19 ^{·9}	14 ^{·7}	12 ^{·7}	11 ^{·—}
Órán át való fogyasztás m ³	568,061	625,714	728,603	891,900	1,015,325	1,139,548	1,308,186
Emelkedés az előző évhez m ³	—	57,653	102,887	163,297	123,425	124,223	168,638
Emelkedés az előző évhez %	—	10 ^{·14}	16 ^{·4}	22 ^{·4}	13 ^{·84}	12 ^{·2}	14 ^{·8}
Legnagyobb napi fogyasztás m ³	3,975	4,160	5,010	6,100	7,320	8,340	9,330
Legkisebb napi fogyasztás m ³	980	1,050	1,070	1,360	1,980	2,000	2,100
Destillációhoz felhasznált szén m	—	30,844	33,388	39,472	47,303	52,601	58,927
Destillációhoz tüzelésre pirszén m	—	6,509	6,614	8,016	9,104	10,282	10,863
1 mázsa szénből lett gáz m ³	29 ^{·—}	28 ^{·96}	30 ^{·—}	30 ^{·4}	30 ^{·1}	30 ^{·2}	30 ^{·3}
100 kg. szénhez fűtésre cox kg.	—	21 ^{·1}	20 ^{·—}	20 ^{·3}	19 ^{·3}	19 ^{·5}	18 ^{·5}
100 m ³ gáz fejlesztéséhez cox kg.	—	72 ^{·89}	65 ^{·9}	66 ^{·6}	64 ^{·5}	64 ^{·5}	60 ^{·8}
Összes pirszén-termelés m	—	19,853	22,134	25,391	33,098	34,900	38,139
1 mázsa szén után kg.	—	64 ^{·4}	66 ^{·3}	64 ^{·4}	69 ^{·9}	66 ^{·3}	64 ^{·4}
Összes kátrány-termelés m	—	1,673	1,715	2,056	2,347	2,801	2,504
1 mázsa szén után kg.	—	5 ^{·4}	5 ^{·14}	5 ^{·12}	5 ^{·—}	5 ^{·3}	4 ^{·3}
Retorta napok száma	—	—	—	—	7,002	7,120	7,490
1 retorta napi termelése m ³	—	—	—	—	201 ^{·6}	223 ^{·3}	238 ^{·—}
Év folyamán ujonnan szerelt láng ... drb	—	kb. 1,000	1,209	1,328	1,510	1,170	1,560
Év végén fel van szerelve gázóra ..	884	992	1,093	1,234	1,408	1,607	1,721
Ennek megfelelő lángok száma	8,240	9,005	9,850	11,381	12,488	13,996	15,074
A tényleges lángok száma az utcalámpákon kívül	kb. 8,200	9,322 <small>(ebből Auer volt 6,670)</small>	kb. 10,500	kb. 12,000	kb. 13,500	kb. 14,650	kb. 16,200
Felszerelt melegítő és főző drb	—	127	190	270	340	420	500
Gázkandalló drb	—	30	60	70	80	100	120
Gázmotor	—	12 db 35 l6- erővel	15 db 45 l6- erővel	21 db 58 l6- erővel	24 db 66 l6- erővel	27 db 78 l6- erővel	30 db 85 l6- erővel
Utcai lámpák száma drb	556	570	590	666	875	915	942
Ezekből Auer égővel drb	40	555	570	651	854	900	927
Az utcai vezetékek hossza (az elágazás nélkül) m	29,320	29,820	29,930	35,902	46,545	49,160	51,170

Az utcavezetékek hossza, átmérője és köbtartalma az 1906-ik év elején.

250 mm. átmérőjű vezeték	430 m.
225 " " "	510 "
200 " " "	545 "
175 " " "	210 "
150 " " "	6,170 "
120 " " "	1,090 "
100 " " "	5,765 "
90 " " "	1,945 "
80 " " "	4,180 "
60 " " "	2,560 "
50 " " "	12,335 "
40 " " "	15,440 "

Összesen 51,170 m.

melynek összes köbtartalma kereken 305 m³.

Nincsenek ideszámítva az utcalámpákhoz és az épületekhez vezető u. n. csatlakozó vezetékek, számszerint kb. 2000, melyek többnyire 25, 40 és 50 mm. átmérővel bírnak, összes földben fekvő hosszuk kb. 15,000 méterre, köbtartalmuk 20 m³-re tehető.

Honvéd altiszti segélyalap.

A jövő hónap 8-ikán lesz negyven éve annak, hogy királyunk Ő Felségét a nemzet akarata megkoronázta.

E napot nagy ünnepek közt üli meg a magyar nemzet, hálát adván a Gondviselésnek, ki ezen négy évtized alatt a nemzet testét egybeforrasztotta az uralkodó szívével.

A honvédelmi m. kir. miniszter a jubileum emlékére egy nagy honvéd altiszti segélyalapot akar létesíteni és ezen alap megteremtésére felszólítja az egész országot. Hogy mi a célja ezen alapnak kitűnik a következő felhívásból, melyet Wesszprémy Zoltán Hajdu vármegye és Debrecen sz. kir. város főispánja lapunkhoz elküldött.

53. Hajdu vármegye és Debrecen sz. kir. város főispánjától.
1907. eln.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur egy nagy honvéd altiszti segély-alap létesítése érdekében társadalmi mozgalmat indított meg, melynek várható kedvező eredményét Ő császári és apostoli királyi Felségének magyar királlyá koronáztatása 40 évi jubileuma alkalmával Felséges királyunk dicsfénye alá kívánna hozni.

Negyven évvel ezelőtt az országgyűlés ajánlott fel Ő Felségének — ragaszkodása jeléül — koronázási ajándékot.

Most a jubileumi ünnepen a társadalom ismételné a szeretetnek megnyilatkozását!

A koronázáskor Ő Felsége örvendeztette meg a nemzetet azzal, hogy az országgyűlés által felajánlott összeget az 1848 – 49-iki volt honvédek árvái és özvegyei, munka- és keresetképtelenné vált rokkantjai felsegélésére kívánta fordíttatni.

A koronázási jubileum alkalmával a nemzet viszonzhatná a szeretet megnyilatkozását azzal, hogy a mai honvédek és családtagjainak társadalmi támogatásával örvendeztetné meg Ő Felsége nemes szívét!

Az e célból megindított társadalmi mozgalomnak törvényhatóságunk területén propagálására a honvédelmi miniszter ur engem hívott fel, kijelentvén, miszerint intenciója, hogy a nemzeti hódolat ne egyeseknek nagyobb adományára szoritkozzék, hanem hogy az inkább az egész nemzet összességének fillérenként felhalmozott nagy nemzeti ajándékában nyerjen külső megjelenést, ezért óhajtja a társadalmi mozgalmat a legszélesebb körben terjeszteni.

A honvédelmi miniszter urnak azon megbízása alapján, hogy a mozgalomhoz való csatlakozásra a törvényhatósági bizottság tagjait, továbbá a birtokosokat, társas egyleteket, intézeteket stb. kérem fel, bizalommal fordulok Cimhez, sziveskedjék az említett nemzeti ügy előmozdításában segédkezni; ha hajlandó lenne ilyen közreműködésre — gyűjtésre — vállalkozni, szives ajánlkozás esetén „a honvéd altiszti segélyalap alaptókéjének társadalmi uton gyűjtendő adományokkal való megteremtése ügyében“ a 4206 — 1907. eln. számú honvédelmi miniszteri szám alatt kiadott emlékiratot, mely a már említett célt részletesebben is ismerteti s indokolja, valamint egy gyűjtőívet szívesen rendelkezésére bocsátok; ha azonban a mozgalomban tevékeny részt venni nem hajlandó, ez esetben a honvédelmi miniszter ur nevében arra kérem, miszerint az ő intenciójához, felfogásához csatlakozva, legyen szíves szeretetének adományát a honvédségi intézmény oltárára letenni.

A legcsekélyebb adomány is hálás fogadásban részesül!

Mint hogy a gyűjtés eredményéről, a nálam elhelyezett gyűjtő-ivekkel együtt folyó évi május hó 30-ig a honvédelmi miniszter urnál el kell számolnom, hogy a miniszter ur a május végétől még rendelkezésre álló 8 nap alatt az aláírásokat csoportonként rendezhesse, s a nemzeti hódolat megnyilatkozásáról Ő Felségének még kellő időben előterjesztést tehessen: felkérem, hogy kegyes adományát címre folyó hó 25-ig eljuttatni kegyeskedjék.

Hazafias üdvözlettel

Debrecen, 1907 május hó 2.

Weszprémy Zoltán,
főispán.

Nem kételkedünk, hogy Debrecen sz. kir. város minden nemesért lelkesedő közönsége megszívlelvén a fenti sorokat, adományával kész megteremteni a nagy honvéd altiszti segélyalapot.

Debrecen szab. kir. város könyvnyomda-vállalatának záró-számadása az 1906. évről.

Tekintetes városi Tanács!

Debrecen sz. kir. város Könyvnyomda-Vállalatának az 1906. évi, mint külön kezelt önálló intézménynek második évi zárószámadását a következő évi jelentés kapcsán terjesztjük be, utalással a 267/14,420 — 1904. Bkgy. számú határozattal megalkotott, kormányhatóságilag jóváhagyott szabályrendeletünkre.

Az 1906. évben Debrecen szabad kir. város Könyvnyomda-Vállalata felügyelő-bizottságának a fenti szabályrendelet értelmében hivatalból és a törvényhatósági bizottsági közgyűlés által megválasztott tagjai voltak:

Vecsey Imre főjegyző, elnök.

Oláh Károly tanácsnok, helyettes elnök.

Dávidházy Kálmán

ifj. Schwarz Vilmos és

Szávay Gyula

} választott tagok.

Dr Dóczy Emil alügyész, mint beosztott jogi tanácsadó.

Ember Lajos üzletvezető. és

Keresztessy István helyettes üzletvezető.

A felügyelő-bizottság az 1906. év folyamán 16 ülést tartott s azonkívül a felügyelő-bizottság tagjai az ellenőrzés és felügyelet gyakorlása végett soronként megjelentek a nyomda helyiségeiben s személyesen győződtek meg a vállalat helyes vezetéséről és működéséről.

Az 1906. év folyamán Debrecen szab. kir. város könyvnyomda vállalatának ügymenete, üzleti menete és forgalma teljesen zavartalan volt.

A nyomda-vállalat az 1905. évi 2419 megrendelésre elszállított 118,399 K 35 f. értékű nyomtatvánnyal szemben az 1906. év folyamán 138,017 K 34 f. értékű nyomtatványt készített és szállított el 2707 megrendelésre. Tehát úgy a megrendelők száma, mint az üzleti forgalom lényegesen emelkedett, ami legjobban bizonyítja, hogy a vállalat szilárd alapokon nyugszik, üzletköre bővül s az üzlet vezetése is minden tekintetben megfelel a kívánalmaknak.

A 138,017 K 34 f. üzleti forgalomból magánosok részére készült 111,772 K 27 f. értékű nyomtatvány, Debrecen sz. kir. város részére pedig 21,775 K 46 f. értékű nyomtatvány, aminek értékét bőven fedezi az ez évben elért tiszta nyereség. Ezenkívül részben közgyűlési, részben tanácsai határozatok alapján készült 4469 K 61 f. értékű ingyen nyomtatvány.

Az 1906. évi december hó 31-ik napján a megejtett leltározásnál a nyomdai felügyelő bizottság részéről Dávidházy Kálmán, a városi tanács részéről Roncsik Lajos főszámvevő vettek részt.

Az évi mérleg 31,577 K 85 f. tiszta nyereséget mutat, mely összeg 500 koronával kevesebb a múlt évi 32,077 K 27 f. tiszta nyereségnél, amit azonban az a fontos és megemlítendő körülmény okozott, hogy az 1906. év folyamán az összes nyomdai alkalmazottak munkabére 15%-al emelkedett.

A 31,577 K 85 f. tiszta nyereség felosztására a szabályrendelet vonatkozó rendelkezései alapján a következő javaslatot tesszük:

577 K 85 f. fordíttassék a kétes követelések tartalék-alapjának 3000 koronára való kiegészítésére. 1000 K pedig a rendkívüli tartalékalap 2000 K kiegészítésére. A tiszta

haszon az ezen összegek levonása után fentmaradó 30,000 K-ban állapítandó meg.

Az ekként 30,000 koronában megállapított tiszta haszonból a városi könyvnyomda külön kezeléséről szóló szabályrendelet 5. §. szerint 5% = 1500 K illeti a nyomdai-bizottság 5 tagját; ugyanannak 8. §. szerint 5% = 1500 K illeti az üzletvezetőt és 5% = 1500 K illeti a helyettes üzletvezetőt; ugyanannak 9. §-a szerint 5% = 1500 K illeti a nyomdai s elsősorban az állandósított műszaki személyzetet.

A fentiek szerinti, összesen 6000 koronát tevő jutalék levonása után a 30,000 korona tiszta haszonból fentmaradó 24,000 koronából 6000 korona a város által az önálló üzleti kezelésbe vétel alkalmával kölcsönadott 10,000 korona forgó tőkének még fizetetlen 6000 koronás részlete teljes kiegyenlítésére fordítandó és a még ekként fennmaradó 18,000 korona nyereség a szabályrendelet 18. szakaszának rendelkezéséhez képest a nyomda fejlesztése céljából tartalék-alap képzésére fordítandó.

Tisztelettel kérjük a Tekintetes városi Tanácsot, hogy zárszámadásunkat és évi jelentésünket tudomásul venni, helybenhagyni s azt a Tekintetes Törvényhatósági bizottsági Közgyűlés elé terjeszteni méltóztassék.

Kelt Debrecen sz. kir. város Könyvnyomda-Vállalata felügyelő-bizottságának 1907. évi január hó 4-ik napján tartott üléséből.

Eredmény számla. Vesztesség: Leírás felszerelésekből 6833 K 19 f. Személyzet fizetése 46,629 K 92 f. Személyzet lakbére 1800 K. Olaj és festék 1091 K 87 f. Fűtés, világítás 2509 K 33 f. Kamat 32 K 22 f. Jutalék 2639 K 15 f. Engedmény 416 K 24 f. Helyiségbér 1000 K. Vegyes költség 3405 K 31 f. Nyereség 31,577 K 85 f. Összesen 97,935 K 08 f.

Nyereség: Hirdetési díj 1050 K 30 f. Áru számlán 96,884 K 78 f. Összesen: 97,935 K 08 f.

Mérleg számla. Vagyron: Készpénz 5357 K 71 f. Debr. első tkpénztár f.-szla 7300 K. Letét 200 K. Felszerelés 102,000 K. Adósok 35,569 K 50 f. Áru 23,310 K 67 f. Összesen: 173,737 K 88 fillér.

Teher: Debrecen sz. kir. város tőke 106,000 K. Tartalék-alap 24,000 K. Rendkívüli tartalék 1000 K. Kétes adósok tartaléka 2422 K 15 f. Hitelezők 8737 K 88 f. Nyereség 31,577 K 85 f. Összesen: 173,737 K 88 fillér.

Debrecen, 1906 december 31-én.

Ember Lajos,
üzletvezető

Keresztessy István,
h. üzletvezető.

A nyomdai felügyelő-bizottság:

Vecsey Imre, *Oláh Károly,* *iff. Schwarz Vilmos,*
elnök.

Dávidházy K., Szávay Gyula, *dr. Dóczy Emil,*
jogtanácsos.

Vályi Nagy Gusztáv halála.

Vályi Nagy Gusztáv, Debrecen sz. kir.város közigazgatási gyakornoka, a jeles poéta életének 28-ik évében váratlanul elhunyt. A golyó, melyet a véletlen dobott szive közepébe, egy virulónak és hasznosnak ígérkező életet oltott ki. Egy igazi tehetség omlott össze korán, megdermesztő tragikummal. Temetésén temérdek gyászoló volt jelen, kik valamennyien meghatva állottak a kedves ifju ravatalánál. Városunk tisztikara hatalmas koszorut küldött az elhunyt kartárs ravatalára. A temetési szertartást Könyves Tóth Kálmán ev. ref. lelkész, a költő pap végezte, szivből jövő hangon bucsuztatva el az elhunytat. A temetőben *Szávay Gyula* a kitünő költő szólt az elhunytól, az élő szó virágaiból és a nagy igazságokból kötött koszorut rakva le a

fiatal poéta sírjára. A Kossuth-utcza temetőben ennél szebb beszéd nem hangzott el és éppen ezért méltó, hogy ifju tisztársunk emlékezetét lapunkban is megőrizzük általa. A remek beszéd, melynek minden egyes betűje egy-egy gyöngyszem a Szávay Gyula érzésének tengeréből, így hangzik:

Poétát temetünk — hegedüt tüzelünk, eltörött hegedüt. Aprózzuk a fáját, képzelődve lessük, kutatjuk, keressük a megsemmisülés lila lángjaiban, parázssercegésben, hamuzerzésben, a kékráju füstben, szivet felderítő, szivet szomorító egykori nótáját. Elszakadt hurjait nézzük, nézegetjük; átfektetjük rajta vonónak a lelkünk s mint a magzatjával bibliai Ráchel, gügyögést mimelve, mosolygást szinelve, játszódunk, enyelgünk. De biztató szemünk hasztalanul hívja azt a régi képet, szivrezgető hangot és mosolyt. — Az üvegszemű és viaszkepű halál szivtelenül int reánk, hogy nincs, ami volt: Vályi Nagy Gusztávnak eltört hegedűjén soha soha többé dal nem születik, annyi reggelt váró Vályi Nagy Gusztávnak soha soha többé nem reggeledik; a mosolygó ember, a szóvivő ember egy komor világba, néma cimborákhoz huzódik közel; míg ide kísérik, könnybe borul szemünk, eltörött hegedüt nézünk nézegetünk, poétát temetünk...

Tavasszal temetjük. Fakadó rügyek közt, fecske, gólya jöttén, sürgő bogaraknak, párzó madaraknak ezer munkája közt, tavaszi gondja közt, bimbózó fák alatt vetünk neki ágyat, poéták birtokán, a temetőtelken, puha földből lágyat. Tél, tavasz munkáját elvégezzük együtt, nyitunk és takarunk, az ő nótáját szépen elültetjük és el is temetjük.

Hulló gyenge szirmok piros barackfáról, vadkörte ágáról az ágyába szállnak és hosszú álmához puha derék-aljat, jó fekvést csinálnak. Vadgalamb bugása, banka kacagása, fülemile ének, csitogó-csettegő milliom madárnak összebeszélt dala ad gyönyörű kántust a temetésének. Belezümmögnek a mézetgyűjtő méhek, a kakukok meg csak kiáltják: nem ezt jövendölték, többet jövendöltek ennek a szegénynek, ennek a mosolygó, daláros legénynek.

A bimbós orgonák busan bólogatnak, könnyeik peregenek, halkan odasugják katica-bogárnak, fehér napsugárnak, esókoló szeleknek: poétát temetnek.

Tudod-e kik vagyunk, akik bucsuztatunk? Tizen tiz országból, tiz más-más mesterség robotosai, kiknek mind dőnknek van élete és álma; élete mellékes: az álma világa, az a boldogsága. Poéták családja, te vérrokonságod, az jött rendezkedni fejfád közelébe, a Csokonai népe, emberei amaz azrak szomszédjának, különös szerzetnek, akik álmodoznak, akik énekelnek.

Te borod kiittad s hirtelen távoztál; sok jeles dologban, mely a szivedhez nőtt, nem hatázoztál; mint a kezes galamb szedted, szedegetted asztról a magot, veres véletlenség fekete karvalya mikor rád csapott. Ezt mondták, azt mondták, sokat mondogatnak, míg az ember él; de nem volt igazuk, neked volt igazad jó Vályi Nagy Gusztáv, aki ösztönöddel sorsot érezél. Tele volt a szived, tele volt a lelked, nappal lett az éjből ha hozzád ölelted sjól teted, hogy teted; van most elég részed nyugalomban, éjben, dereghet a hajnal, tust harsanhat a dal; bezzeg nem vagy ébren. Az a sok ifjuság, életkedv, melegség hogy eltűnt egyszerre, pillanat alatt, hogy nyitva találta hét miliméteres kicsi kis csatornán az egérutat...

Te mást nem tehetél, mint hogy ide jöttél és ezt a kis telket lefoglaltad magadnak, mi mást nem tehetünk, sztnén idejöttünk, hogy itt rendezkedjünk, téged meg-yugtassunk és tanácsot tartsunk szellővel — felhővel, virággal, madárral, kik mind szót fogadnak.

Magaddal vittél egy nehéz érzést, tudjuk. Lelked gyermekeit, gyönyörű verseid úgy szeretted volna, ha még életedben könnybe öltözködve megszülettek volna. Eljöttünk tehozzád szótalán testvérünk, kis magzatjaidnak tudd meg, hogy mi leszünk keresztapjai, világba vezetjük, ultra egyengetjük egytől-egyig őket s ami dicsőséget szerez gügyögésük: ide a fejedhez egy követ állítunk és gránit szivedbe szépen belevéssük.

És most jó éjszakát, elcsendesült barát, álmodj szépek! A fejed aljához bucsunak, zálognak két hantot vetek.

Vetem ezt az egyet énektársaid könyvével puhitva, a szived fölé és ezt a másikat Vitéz Mihály köre az ő nagy nevében szintugy rendelé
Jó éjszakát!

Hirek.

— **Személyi hir.** Kovács József polgármester városi ügyek elintézése végett Vecsey Imre főjegyzővel, Acél Géza főmérnökkel és Magos György dr. főügyésszel Budapestre utazott.

— **Szeged szenzációja.** Reiner József, Szeged sz. kir. város főkapitánya f. hó 7-én föbelötte magát és szörnyet halt. A szomorú eset kinos feltűnést keltett Szegeden, mert még a családhoz legközelebb állók sem sejtik, hogy mi adta az életerős, jó viszonyok közt élő ember kezébe a gyilkos fegyvert.

— **Kinevezés.** Galánffy János dr. királyi ügyészt az igazságügy miniszter debrecen kir. közjegyzővé nevezte ki. A kinevezés városszerte nagy örömet keltett, mert Galánffy János dr. minden tekintetben rászolgált ezen diszes állásra. Nagy és sokoldalú tudása, fényes jogi képzettsége, hazafias érzései lettek elismerve ezen kinevezéssel. Szívünkben üdvözljük őt a kimélet hangján új működési körében.

— **Gyógyszertár adományozás.** Andrassy Gyula gróf belügyminiszter az érmihályfalvai második gyógyszer-tár jogát Gaszner Béla okleveles gyógyszerésznek adományozta.

— **A pécsi országos kiállítás.** Pécsről jelentik: A kedvező időjárás most már lehetővé teszi a kiállítás területén a folytonos munkát, amire annál nagyobb szükség van, mert a kiállítás megnyitásának napján, május 15-én olyan nagy és előkelő közönség lesz az ország minden részéből Pécsre, hogy a kiállítás végrehajtó-bizottsága kötelességének tartja ezt a nagyarányú kiállítást már akkorra lehetőleg teljesen kész állapotban bemutatni. A megnyitás napján nyílik meg a nyolc napig tartó halászlás kiállítás, amelyet Répássy Miklós országos halászlás felügyelő rendez. Az akváriumok már megérkeztek és a megnyitás előtti napon küldik el az ország különböző vidékeire tenyésztett halfajokat. A bortermelőket, akik a kiállítás területén létesített, eddig az országban legnagyobb borászati csarnokban boraikat bejelentették, ezen az uton figyelmezteti a borászati csoport vezetősége, hogy siessenek most már borkuk beküldésével, mivel a borászati zsűri már május 16-án megkezdte működését és a bornak egy kis pihenő időre is szüksége van. Frigyes királyi herceg és Izabella királyi hercegnő két leányával és nagy kísérettel május 15-én reggel jön Pécsre és délelőtt fél tíz órától kezdve a püspöki palotában 15 küldöttséget fogad, amelyeknek sorrendjét Erreth János főispán állapította meg, aki most Budapesten a kormányznak és az országgyűlésnek a pécsi kiállítás megnyitói ünnepségén való részvételét beszéltemeg. Wekerle Sándor dr. miniszterelnök, Apponyi Albert gróf, Kossuth Ferenc, Darányi Ignác és Zichy Aladár gróf miniszterek az államtitkárokkal, a főrendiház és a képviselőház küldöttségeivel 14-én este 7 és fél órakor érkeznek Pécsre a kiállítás megnyitására. A város ünnepi fogadásra készül. Pünkösztre, amikor országos tornaverseny és lóverseny lesz Pécsre, a lakások jórészt lefoglalták, de oly bőven gondoskodtak lakásról, hogy a legjobb idegenforgalom is előkészülve találja Pécs város közönségét.

— **Thaly Kálmán dr. jubileum ünnepségének programja.** Meghívás a Debrecen sz. kir. város diszpolgára, egyik országgyűlési képviselője és a Rákóczi korszak nagy történetirója dr. *Thaly Kálmán ur* képviselőisége 25 éves jubileuma alkalmából rendezendő összes ünnepségekre. Az ünnepség sorrendje: 1. Dr. Thaly Kálmán ur érkezik f. évi május hó 25-én este 6 óra 48 perckor a budapesti gyorsvonattal. Fogadtatás és az ünnepeltnek szállítására kísérése. 2. Május 26-án délelőtt 10 és fél órakor a városháza nagytermében diszközgyűlés. A résztvevőket

kérjük, hogy diszmagyar, vagy fekete (sötétszínű) ruhában sziveskedjenek megjelenni. 3. Ugyanaznap délután 1 és fél órakor társas-ebéd az „Arany Bika“ szálló disztermében. Ebéd-jegy kapható a városháza I. emelet 25. sz. szobájában. Ára 4 kor. 4. Társas ebéd után délután 4 órakor a Jótékony Nőegylet által a Nagyerdőn rendezendő népünnepélyre kirándulás. 5. Este 9 órakor az ünnepelt szállásán a debreceni dalegyletek szerenádót rendeznek. Debrecen, 1907. évi május hó 10 én.

A városi tanács

— **A hizlalók és gazdák sertésszállító és előlegező részvénytársasága** a városi tanácshoz intézett beadványában bejelentette, hogy a város tulajdonát képező Baik—Szilágyi-féle telekből 10 kat. hold területet 40,000 korona vételárban hajlandó megvenni, miért is kéri a városi tanácsot, hogy ezen vételi ajánlatot terjessze a törvényhatósági bizottsági közgyűlés elé.

— **A város főispánjainak és polgármestereinek életrajza** A városi tanács megbizta Koncz Ákos tb. tanácsnokot és közlevéltárost, lapunk szerkesztőjét, Debrecen sz. kir. város főispánjai és polgármesterei életrajzának megírására. A munka a nyár folyamán jelenik meg 6—8 nyomtatott iven, diszes kiállításban.

— **A rk. főgimnázium zászlószentelési ünnepe** nagy és diszes közönség jelenlétében folyt le folyó hónap 9-ikén. A városi tanács képviselőjében Kovács József polgármester vezetésével a tanács több tagja is megjelent az ünnepségen.

— **Kinevezés.** Ő felsége Kondor Zsigmond albirót és ítélőtáblai tanácsjegyzőt a debreceni kir. törvényszékhez bírónak nevezte ki. Új tisztében szivesen üdvözljük kitűnő biránkat.

— **A szini szezon vége.** A debreceni városi színházban tegnap este volt a kapuzárás. Lapunk legközelebbi számában hosszabban fogunk foglalkozni a debreceni színházzal, magával a társulattal és ezekkel kapcsolatban a színügyi bizottsággal.

— **Uj szövetkezeti törvény.** A kereskedelemügyi miniszter megbizta Nagy Ferenc ny. államtitkárt az általa már régebben kidolgozott szövetkezeti törvényjavaslat újra való átdolgozásával és előkészítésével.

— **Kinevezés, illetve megbizás.** A m. kir. földművelésügyi miniszter értesítette a város közönségét, hogy az elhunyt Tóth József debreceni m. kir. állategészségügyi felügyelői teendőkkal megbizott főállatorvos helyére ideiglenesen Tátray József budapesti kerületi m. kir. állategészségügyi felügyelőt bizta meg.

— **A debrecen—nagyvárad helyi érdekű vasut közigazgatási bejárata.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter értesítette Debrecen város közönségét, hogy a kisbaári *Kiss Ferenc* ügyvéd és *Gerster*, valamint *Török* építési vállalkozóknak kérelmére a Debrecen—Nagyváradig vezetendő helyi érdekű vasut közigazgatási bejárását elrendelte és az eljárás megkezdésének idejéül f. évi május hó 21-ik napjának d. e. 9 óráját, összejövetele helyül pedig Debrecen sz. kir. város tanácstermét tűzte ki. A minisztérium képviselőjében *Hegyeshalmy Lajos* dr. miniszteri osztálytanácsos jelenik meg.

— **Willand testvérek nagy cirkusza** a szénavásártéren. Ma szombaton diszeloadás új műsorral. Elsőrangú attrakciók, a legkitűnőbb művészek fellépte. Kezdeté 3/4 8 órakor. Jegyek előre válthatók a Schwartz-féle dohánytőzsdében.

— **A polgármester értesítése.** Értesitem, hogy a legközelebbi bizottsági közgyűlésünkön névszerinti szavazással hozandó határozat végett a városi tanács által betervezve leend:

1. özv. Berger Jenóné tulajdonát tevő a Széchenyi-utca végén, a honvéd-lovaslaktanya mellett fekvő telkek megvétele (névszerinti szavazás másod izben)

2. Könyök-utcai 7. és 9. számú telkek elidegenítése (névszerinti szavazás másod izben).

Debrecen, 1907. május hó 8-án.

Kovács József.
polgármester.

— **A debrecen—nyirbátori vasut.** A debrecen—hajdusámson—nyirbátori vasut ügyében értekezlet volt Nyirbátorban. Az értekezleten Debrecen sz. kir. várost Vecsey Imre főjegyző és Acél Géza főmérnök képviselték.

— **A városi muzeum gyarapodása.** A muzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelősége jóváhagyta a városi muzeum idej munkarendjét s ezzel kapcsolatosan az államsegélyek felhasználásának tervezetét. A muzeum gondviselői tehát hozzáfogtak a tervbe vett régészeti ásatásokhoz is. Ápr. 15—20 között a lóversenyter közelében egy népvándorláskori kisebb temetőt tártak fel, amelynek egyrészét katonai sáncok hányása alkalmával felfedezett sírok nyomán Péter Gábor vásárfelügyelő már 1899 nyarán megásatta s akkor 8 vagy 9 sirt talált némi mellékletekkel, amelyek a városi muzeumban helyeztetek el. Ezuttal ismét 12 szoros sirt bontottak fel. Ezekből is különféle alakú és színű gyöngyök, bronzékszerek, vas- és agyag-tárgyak, köeszközök jöttek napfényre. Az a nép, mely a népvándorlás forгатagában e helyen tanyázott, igen szegényesen temette el halottait. Ugyanekkor a sirmező szélén régibb korra valló, kőkorszaki jellegű mutató konyhahulladékok is kerültek elő másfél méternyi mélységből. Vásárlások és ajándékozások márc. 1-től május 1-ig összesen 158 tárggyal növelték muzeumunk anyagát; ebből 78 drb. a könyvtári osztályra, 44 a régiségtárra, 31 a néprajzi gyűjteményre s 4 drb. a képző művészeti csoportra esik. Ajándékokat kaptunk a következő uraktól és urasszonyoktól: I. a régiségtár részére: Dr. H. D. XV. századbéli pallost. Csornai Etelka 48-iki kokárdát. Kozma László frachyt baltát (sámsoni lelet) Neudert Rikárd kőbalta darabját (pallagi lelet) Váczy János: a 9. honvédszászlóalj 48-diki zászlójának foszlányát, Vecsey Viktor cinből való trebelt régi dohánytartó szelencét. II. Ezüst, bronz, réz érmekeket, pénzeket: Fagyal Miklós, Fischer Vilmos, Kiss Sándor cipész, Neudert Rikárd, Nagy Áron rendőr, Róth Sándor, Szabó Gyula (Ottomány) Vecsey Viktor — 22 drb. hazai és külföldi érmet és pénzt, — Wiener Sándor. III. Könyveket, kéziratokat, térképeket, metszeteket: Baranyai Lajos (Nagyvárad); bozsoki Karácsony Árpád Hollandiában élő honfitársunk Amsterdam város 1544-ben készült ritka, értékes és érdekes látképét; Bodogh Gyula, a Magyar társalkodó I. II. évfolyamát 1832 és 1833-ból, meg egy kéziratot könyvet, amely régi guly- és köszöntő verseken kívül a Hatvani-mondákat tartalmazza 1836-ból; Debrecen város nyomdájára a f. év első negyedében megjelent termékeit; özv. Gréf Sándorné oklevelet; Dr. H. D. 1733-ban készült történelmi térképet; Kántor Zsuzsanna 1848-beli irkát Kossuth képével, Kovács Gyula lakatos m. ugyancsak 1848-beli körrajzot, mely az osztrák reakción győzedelmeskedő Magyarországot ábrázolja Makai Ferenc Bibliát 1770-beli debreceni diszes kötésben; Meggyery Miklós, Csapó József és Bod Péter régi munkáit; özv. Nagy Józsefné a kollégiumra s a debreceni ref. egyházra vonatkozó képcsoportozatot; dr. Nyiri Ernő a depr. Nagyvárad Értesítő 1874—1897. évi folyamait. Simon Miklós Sárossy Gyula arcképét; S. Szabó József Zwingli Ulrik halálát ábrázoló régi metszetet; özv. Szikszay Ferencné Hunyady Ferenc predikációit; Váczy János Jókai Mór 1878. évi felköszöntőjét Tisza Kálmánra s egy helyi érdekű katonai idézést 1862-ből; Trocsányi Zsuzsanna debreceni nyomtat-

ványt 1856-ból; Vecsey Viktor a Kemecsey család selyemre festett címerét. IV. Néprajzi tárgyakat ajándékoztak: Bodogh Gyula 1786-beli nagy boros korsót; Dr. K. D. könyv-alaku régi agyag perselyt; özv. Kálmán Andrásné: arannyal himzett lila színű selyem kötőt, melyet a timár céh báljain régen az éllemezési gazda viselt; Makai Ferenc vasnyársat és kása kavarási kanalat; Kiss Gábor cséréppipa mintát 1825-belit; özv. Nagy Józsefné sujtásos női magyar vállat 1867-belit; Pincés Imre szokatlan nagyságu lóra való békókat; Rác Sándor (H.-Sámson) fakörzöt — bognár szerző — és kéveközfát; Steiner Farkas régi mérleget; özv. Szilágyi Gáborné szaru poharat; Farkas Károly vasmoszarat; Tóth István építő mester az Ispotálynál talált tarhámérő csuprott; Th. K. husvétii tojásokat. Az adományozóknak ez uton is hálás köszönetet mond a — muzeum öre.

— **A nagyerdei gyógyfürdő.** Hányan vannak városunkban is, akik elmennek hidegviz kurára messze idegenbe, tengerpénzt áldozva, holott a hidegvizgyógyimódot ép úgy használhatnák a Nagyerdőn, hol a vizgyógyimód minden modern eszköze, a fürdőbérlió elismert szaktudománya, lelkiismeretes gyógykezelése rendelkezésükre áll. A fürdőbérlió Balkányi Ede dr. főorvos a legnagyobb áldozatkészséggel tartja fenn a fürdőt, nagy költséggel felszerelte azt a modern hygienia minden eszközével oly és olcsó áron kuráltathatja magát mindenki, mint sehol a világon. A viz alkalmazása gyógycélokra, hőmérsék-, alak- és időtartam tekintetében oly sok változatosságot enged, hogy azt a legkülönbözőbb betegségeknel eredménnyel alkalmazhatjuk. Általában a vizgyógyimód edzőleg, éltetőleg és erősítőleg hat. Az anyagcsere fokozódása, az idegrendszernek kedvező befolyásoltatása által a beteg szerveknek megváltozott működésük idéztetik elő. Sem fiatalja, sem öregje nem zárandó ki a hidegvizgyógyimód alól. A fiatal szervezet erőteljesebben fejlődik és gyarapszik mellette, míg a magasabb korban a hanyatló erőket felélnkit és a lassan működő szerveket felfrissíti. Eredménnyel alkalmazható tehát a vizgyógyimód és annak különféle alakja: 1. Súlyos betegségek utáni elgyengüléseknél. 2. Erősödési és edzési szempontból, a légzőszerveknek huruto állapotra való hajlamánál. 3. Táplálkozási zavaroknál, u. m. vérszegénység-, sápkór-, kövérség-, köszvény-, görvélykór- és cukorvizelesnél. 4. Gyomor-, bél- és májbetegségeknel. 5. Vérkeringési zavaroknál, vértolulás- és aranyeres bántalmaknál. 6. Rheuma- és idegbántalmaknál. 7. Az idegrendszer megbetegedéseinel, a neurastheniánál, ennek sokoldalú jelenségeinel, a mint: fejförccs, szédülés, fejnyomás, levertség, szellemi és testi kimerültség, álmatlanság, asthma, ideges szívántalmak, a gyomor-, bél- és nemi szervek neurastheniájánál, hysteriánál, Basedow-féle betegségnél, görccsös és hűdéses állapotoknál. — A nagyerdei hidegviz gyógyintézet modern és czélszerű berendezése, fekvése és kitünő puha víze fölötte alkalmas tényezők a vizkurának sikeres használatára. Fővárosi szakértői személyzet végzi a teendőket, az árak mérsékeltek. Orvosi felügyelet. Az intézet egész nap nyitva férfiaknak: d. e. 9 óráig és d. u. 5—8 óráig; nőknek: d. e. 9 órától d. u. 5 óráig Kiki keresse meg elvesztett egészségét a nagyerdei hidegvizgyógyi intézetben.

— **ELADÓ BOR.** Érmelléki, diószegi az ezernyolcszáznyolcvanas évekből, mintegy 50 hektoliter, valamint 1903. és 1904. évi ugyanottani rizling 20—25 hektoliter eladó. Medgyaszay Miklós árvaszéki ülnöknél (városház I. em. 23.) ajtó.

Szerkesztői üzenetek.

Tisztviselő. Több alkalommal megüzentük, hogy a fizetésrendezési javaslat egy háromtagu bizottságnál van tanulmányozás végett és amint visszakérül azonnal, közölni fogjuk a javaslatot a szükséges megjegyzésekkel. Minket ebben a kérdésben vád nem érhet, mert éppen mi voltunk azok, akik nemcsak szorgalmaztuk a fizetésrendezés keresztülvitelét, de javaslatot is készítettünk. Feszíteni azonban a hirt nem akarjuk és éppen azért a türelem álláspontjára helyezkedünk.

Sz. G. Helyben. A kívánt példányt elküldöttük, valószínűleg eltevédt, mert az összes orvosdoktoroknak megküldöttük lapunk azon számát, mely Burger Péter dr. munkatársunk cikkelyét hozta.

Adófizető polgár. Méltóztassék panaszával az adóügyi tanácsnok urhoz fordulni, ő bizonyára rendbe hozza a dolgot. A beküldött cikkely ebben a formában nem közölhető, csakis az esetben, ha cikkelyét becses neve aláírásával látja el.

S. K. Zalaegerszeg. A selejtezés még nem történt meg és az erre vonatkozó javaslat még nem készül. Annak idején a tervezetet megküldjük. Második kérdésére a következőket feleljük: a közigazgatási bíróság valóban a kérdezettnek javára döntött.